

Proosan (romaanit ja novellit, pienoisproosa)käsitteitä

- juoni: alku, keskikohta (käänn- ja huippukohdat), loppu; voi olla sivujuonia pääjuonen lisäksi
- tarina on eri asia kuin juoni: se on runko, sisältö, ja juoni on järjestys, jossa tarina kerrotaan
- ennakointi (tulevista tapahtumista vihjataan), takauma (meneillään oleva keskeytetään ja kerrotaan menneestä)
- henkilöt (hahmot): pää-, sivu-, taustahenkilöt

päähenkilö on olennainen juonen kannalta: henkilön sisäiset tai ulkoiset ristiriidat (konfliktit) panevat juonen liikkeelle

- miljöö: fyysinen miljöö, sosiaalinen miljöö (esim. yhteiskuntaluokka, elämänpiiri)
- kerronta: suora kerronta, kuvaus, dialogi
- kertoja:
 - minä-kertoja: elää ja liikkuu samassa maailmassa kuin teoksen muutkin hahmot
 - ulkopuolinen kertoja: on tapahtumien ulkopuolella mutta ei kommentoi hahmojen ajatuksia vaan antaa heidän puheensa, havaintojensa ja käytöksensä kertoa kaiken
 - kaikkietävä kertoja: ei osallistu kirjan tapahtumiin henkilönä
 - näkökulmatekniikka: useita eri kertoja
 - tutki, onko kertoja luotettava vai ei
 - fokalisaatio: kertojan kerronta asettuu johonkin perspektiiviin ja suodattuu tietystä näkökulmasta, esim. kaikkietävä tai ulkopuolinen kertoja näyttää tapahtumat tietyn hahmon tajunnasta tai ajatusmaailmasta käsin
- aihe: teoksen käsittelemä asia tai ilmiö
- teema: tiivistää teoksen keskeisen idean, yhdistää kerrottuja asioita, sanoo usein jotain yleispätevää ihmisestä, maailmasta; vaatii analyysiä ja tulkintaa
- motiivi: teeman kannalta tekstissä toistuva pieni ja merkitsevä yksikkö, esim. tilanne, lause, esine
- novellilajeja: juoninovelli (boccacciolainen novelli), tilanne- eli avoin novelli (tsehovilainen novelli) ja absurdi novelli (kafkalainen novelli)

